

Nro. 36.

**A' FEELS. CSASZÁR, ÉS AP. KIRALY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indúlt Bétsből Pénteken Május 8-ik napján 1812-ik
esztendőben.

B é t s.

Eő Csász. és Ap. Királyi Felsége, valamint a' maga alattvalóinak boldogságokért, úgy a' hasznos tudományoknak és mesterségeknek kiterjesztésekért is szüntelen atyai gondoskodással viseltetvén az ide való igen híres Doktort és szemorvost, *Beer Jósef* urat, az ő tanítói tehetségére, és meg különböztetett érdemeire nézve rendkívül való Professornak tenni, 's nékie kegyelmessen meg engedni méltóztatott, hogy az ide való közönséges ispotályban, a' szemeknek nyavalyáiról, 's azoknak orvoslásokról közönséges tanításokat adhasson, egyszersmind azt is meg ígérni méltóztatott, hogy mihelyt az ide való Csász. Kir. fő iskolában valamelyik tanítói szék meg üre-

sedik, azonnal az akkor meg határozandó fizetéssel nékie fogja engedni.

A' Mária Trézia vitézi Rendjének kis keresztos vitézét, a' negyedik artilleria regementnek Obersterét és Kommendánsát *Russo József Antal* Urat, mind régi nemes familiából való születésére, mind a' Fels. Austriai Császári Háznak 40 esztendőig való hadi szolgálatjában keresett megkülönböztetett érdemeire nézve Asperbrand prédikatummal, mind két nemen lévő maradéki-val egyetemben Báróságra emelni méltóztatott Fels. Urunk.

Magyar Ország.

A' Karpatus hegyeken Galliciába vivő országos utak, az oda marsirozó regementeknek hasznokra meg fognak jobbítatni. — A' Galliciában ki állítatott vígyázó Austriai hadi seregeknek fő hadi szállások Stanislawowba tétetik által.

Nagy Váradról, Aprilis 20-ik napján. Az ide való Kir. Akadémia ezekben a' napokban tartván a' maga fél esztendei közönséges meg vizsgáltságát, szerentséje volt Méltós. *Kis Rhedei Rhédey Lajos* Cs. Kir. Kamarás Úr Eő Nagyságát, a' Leopold Rendjének vitézét, és Tekint. Bihar Vármegyének Fő Ispányi képét viselő Administratorát maga közt tisztelni. Ennek a' nagy hazafiak és tudományok pártfogójának jelenléte nagy buzgóságot gerjesztett a' tanuló ifjúságnak szívében a' tudományoknak szorgalmatossan leendő gyakorlására.

Posonyból Majus 5-ik napján. Szeretett Nádor Ispányunk, Fels. Urunknak kedves testvér öttse *József* Austriai Csász. és Királyi Fő Hertzeg,

a' ki a' múlt Apr. 30-ik napján Bétsből ide szeren-
tséssen vissza érkezett, tegnap ismét vissza úta-
zott oda fontos tárgyra nézve. — A' múlt
Aprilis 26 ik napjától fogva, e' folyó Majus 4-ik
napjáig, a' 103-ik és következett ország ülésai
tartattak a' 108 ikig.

Az ide való Sz. Kir. városnak Előjárói a'
Bétsi Kormányzéseknek hasznos intézeteit követ-
vén, igen hasznos rendelést és intést adott ki
azokra a' szülékre és tuteurokra nézve, a' kiknek
magzatjaik sem természetes himlőben nem vóltak,
sem azokba a' védelmező, vagy tehén himlőt
bé nem oltották. Ezen rendelésekben a' tehén
himlő bé óltásának meg betsülhetetlen jóvóltát
szívekre támasztyák, és azokat a' gonosz követ-
kezéseket is, mellyek a' természeti himlőből foly-
ni szoktak. Azoknak a' szegény sorsú szüléknek
magzatjaikat, a' kik az orvosok fáradságának
jutalmát meg nem fizethetik, ingyen fogják a'
városi Fizikusok bé oltani. — Pestről azt ír-
ják, hogy a' tehén himlő bé óltásának kezdeté-
től fogva, 13822 gyermek oltatott bé, a' kik
közzül egyetlen egy sem hólt meg; ellenben az
elmúlt 1811-ik esztendőben az ott ki ütött termé-
szetes himlő 433 gyermeket temetett a' föld alá,
azoknak a' szüléknek bal vélekedések miatt, a'
kik a' praedestinatióra támaszkodván azon meg
betsülhetetlen jó találmánnyal élni nem kívántak.

Nagy Britannia.

Birminghamban 700 kereskedők és fabrikán-
sok írták neveiket egy instantzia alá, mellyben
a' tudva lévő kabinetbéli rendeléseknek káros vól-
tokat eleven színekkel festették le, 's azoknak el

töröltetésekért esedeznek, eszközölhetneké valamit, vagy semmit sem, a' jövő idő fogja megmutatni.

Egy antiministerialis Zsurnal hosszasan lefesi az Angliában lévő Frantzia hadi foglyoknak jelenvaló állapotjokat. — Ezek a' Fr. hadi foglyok, rész szerént katona parolájokra Angliának némely városiban, sokan a' Status fogházaiban, leg többen régi hajókon vannak, kiknek tápláltatása három milliom font sterlingjébe kerül az Angliai Kormányzéknek esztendőnként. — Az elsőbb rendbélieknek egy silling és hat denár (mintegy 45 krajtzár) fizettetik naponként, a' mellyből semmit el nem lophatnak az Anglus Commissariusok. — Sokkal több nyereségek van a' másod rendbélieknél nékiek, minden 18-dik hónapban egy tisztességes monturt rendelt ezeknek a' Londoni fő Kormányzék, de ritkán kapják meg azokat, sőt még az eledeleket is ellopják a' vérszopó Commissariusok.

A' 10-dik Áprilisi Londoni közönséges újság levelek így szólnak: „Tegnapelőtt, úgymond, Manchesterben (a' hol a' mantseszter nevű matéria leg elsőben készítettett), a' kösség közzül 3000-en a' börzsének épületjébe bé rohanván, minden abban talált asztalokat, székeket, tüköröket, gyertya tartókat, ablakokat, képeket öszve törtek. Azon közben a' város bírása két battalion tartománybéli katonasággal oda menvén a' zenebonáskodók ellen hozott aktát fel olvasta, a' fegyveres nép pedig a' zenebonáskodókat bajonettákkal meg támadta, széllyel üzte. Este ismét számos zenebonáskodók gyültek öszve, a'

házaknak ablakait bé verték, az úttzákat világító lámpásokat öszve törték, a' kik közzül egy-néhányat a' fegyveres nép meg fogván, és tömlötzökre hányván, a' tsendességet helyre állították.

Aprilis 7 ik napján néhány nevezetes Irlandusok az Angliai regens Hertzegnek egy esedező levelet nyújtottak bé, mellynek rövid foglalatja a' következendőkben áll: „Mi alább írt Angliai Római Katolikusok alázatosan engedelmet kérünk, hogy Királyi Hertzegségednek eleibe terjeszthessük. Azon időben, mellyben Hertzegséged Felsőleges Attya a' Királyi székre bé ült, ebben az Országban, a' mi hitünk sorsosi ellen hozatott törvények kegyetlenek és igen súlyosak vóltak. Ezen törvények közzül az Eő Királyi Felsőge uralkodásának 18-ik és 31 ik esztendejében sok el töröltetett, de még ma is sok van olyan, mellyek által ók nagyon nyomattatnak. Azok közzül, a' mit szemekre hánynak, leg főbb az, hogy ók az ő vallásbéli principiumaikhoz nagyon ragaszkodjanak, de éppen ezek a' vallásbéli principiumok olyanok, mellyek a' hív jobbágyoknak monarkájok eránt való kötelességekkel meg egyeznek. Azért nem igazságos dolog, hogy ók kemény büntető törvények alá vettetnek, és minden közönséges hivatalokból kirekesztetnek.“

„Ók az ő eleikbe íratott törvényekre meg esküdtek, közönségessen ki mondották, hogy ók mind azoktól a' principiumoktól irtódzanak, mellyek az uralkodó Fejedelmek és a' haza eránt való több kötelességeikkel ellenkeznek, 's ugyan azért esedeznek, hogy Eő Királyi Hertzegsége

jegyezze meg, hogy az ő magok viseletek semmi szemre való hányást nem érdemel. — Az Angliai Katolikus lakosok, a' több jobbágyoknál sem Felséges Attya szentséges személye, sem a' köz jó eránt való szeretetekre nézve nem alább valók, egyszersmind minden olly Hatalmasságnak feltételeitől irtódnak, mellyek a' korona méltósága, és az ország köz java ellen vannak intézve. Ezek szerint kérjük Kir. Herczegségét, hogy azokat a' büntető törvényeket, és meg szorításokat, mellyek Angliában a' Katolikusok ellen még most is fenn vannak, meg fontolni, és a' mi fel szabadításunkra nézve olly rendeléseket tenni méltóztasson, mellyeket a' Királyi Hertzegségéd böltsessége és jósága hasznosaknak és szükségeseknek lenni ítél." — Ezeknek az Irlandiai Katolikusoknak ügyökön való parlamentomi tanátskozás, és vetélkedés, mellynek a' múlt Aprilis 17-ikén kellett volna lenni, néhány napokkal tovább halasztódott, hogy az alatt is elég ideje legyen a' Regens Hertzegnek, és az Angliai ministereknek az ő bé adott instántziájoknak meg vizsgálására.

Nem tsak Manchesterben, és Nottinghamban, hanem Angliának több nevezetes városiban is, nevezetesen Carlisleben, Wackefeldben, Sheffieldben, a' Cornvallis hertzegségben, és a' Lancasteri Grófságban is sok nyughatatlanságok történtek a' lakosok közt. Egy Londoni közönséges Zsurnál e' tárgyról következőképen szól: „Országunknak minden Grófságaiban nyögnek a' lakosok a' mi politika alkotmányunkból származó nyomorúságnak súlyos terhe alatt. — A'

Lancasteri Grófságnak Blackburn nevű városában 7000 lakosoknál többen esedeztek a' Kormány-széknél a' segedelemért. Bé nyújtott instántziákban az eleség drágasága, munkájok bérének meg kisebbülése, és a' közönséges adónak meg öregbítettése ellen panaszkodtak. — A' Skotziai fabrikánsok is nagy inségben vannak, a' felettébb való adófizetés közönséges békételességet gerjesztett. — Irlandiában hasonló inség, nyomattatás, és kétségbe esés uralkodik. — Liverpoolban is, melly népességére nézve London után második város, nagy zendülés vólt. Mind ezeknek a' tudva lévő kabinetbéli parantsolatok leg főbb okai, mellyek miatt minden fáabrikabéli munkások kenyereket el vésztték, a' száraz Európával való kereskedés meg szúnt, 's a' szegény munkások végső szükségre jutottak.

Ezen közönséges nyomorúságot és békételességet az északi Amériikai szabad Respublika ellen tett rendelések, 's hadi készületek is öregbítik, látván a' lakosok, hogy a' mostani ministerek nem tsak nem hajlandók a' békességre, sőt inkább még több több háborúba keverik az országot. Hogy az ezen Respublikával való meg engesztelődéshez semmi reménység nem lehet, abból is meg lehet ítélni, hogy egy néhány regementek küldettek északi Amériikának N. Britanniaához tartozó roppant tartományába Kana dába, mellynek el foglalására az északi Amériikai szabad Statusok a' szükséges rendeléseket már meg tették.

Ezt a' roppant, és népes tartományt 1497-ik esztendőben a' Spauyolok találták fel, de mivel abban semmit sem találtak, *Capo de Nada*, az

az, *üres tenger fok* nevet adtak annak, 7 esztendővel azután a' Frantziák oda menvén, abban sok új lakosokat plántáltak. Sokféle nemzetbéliek lakják, ugyan azért különböző nyelveken is beszélnek, eleinte pogányok voltak, hanem rész szerént a' Frantzia, rész szerént az Angliai Missionariusok által a' keresztény vallásra térítettek. Rész szerént Frantzia, rész szerént Anglia Országhoz tartozott, de mivel ez a' két nemzet egymással meg nem egyezhetett, végtére 1755-ik esztendőben véres háború támadt köztök, mellyben minden Frantzia Országhoz tartozott városokat és erősségeket az Anglusok el foglalták, úgy annyira, hogy 1762-ik esztendőben, a' Versáliai békekességben, azon egész tartomány új Orleanson kívül, az Anglusoknak engedtetett. Ennek fő városa *Quebeck* igea nagy, népes, és erős, mellynek őrizetére 12 ezer ember kívánatik.

Frantzia Birodalom.

Noha minden tengereken, kiváltképpen a' közép tengerben szüntelen vígyáznak az Anglus hajók és a' Frantzia Országi kikötőhelyeket szemmen tartják; mindazáltal még is szabadon eveznek a' Frantzia kereskedő hajók ide 's tova, 's igen sok eleséget hordanak azon Országba. A' múlt Aprilis 6-ik napjától fogva 12-ik napjáig 28 Frantzia hajók eveztek bé a' Tuloni kikötőhelybe, mellyek lisztel, búzával, riskásával, 's több e' félékkel voltak meg terhelve.

*

A' tegnapi jeles innepet a' mi szedő és nyomtató legényeink is meg szentelvén, most fél árkus újságnál többel tisztelt Olvasóinknak nem szolgálhattunk.